

Project GEPOS - Dit jaar weinig aardappelen, volgend seizoen teveel?

Het areaal aardappelen in Noordwest-Europa groeit elk jaar onder impuls van de groei van de verwerkende industrie, die de hele keten voortstuwt. Deze groei van het areaal is noodzakelijk om de vraag te kunnen volgen. De toename van het aardappelaanbod is echter afhankelijk van verschillende factoren.

Zo kan de industrie het areaal van de verschillende rassen sturen door het aanbod van teeltcontracten te verhogen of te verlagen, in samenhang met de contractvoorwaarden. Door voor productievriendelijke rassen te kiezen in de teeltcontracten neemt de productie toe. Op het niveau van de telers speelt mee of er alternatieven zijn, zoals industriegroenten, vraag naar mais en de graanprijzen. Er is concurrentie tussen de verschillende akkerbouwsectoren voor grond voor seizoenpacht. Praktisch altijd is echter de meest bepalende factor voor het aardappelareaal in een bepaald seizoen de vrije marktprijs in het voorafgaande seizoen. Na hoge prijzen is er stelselmatig een groei van het areaal, na een jaar van overschotten en lage prijzen krimpt het areaal.

Areaal en ras worden vóór de teelt bepaald, maar nog bepalender voor de totale productie is het groeiseizoen, of de productie per hectare. Dit is de echt bepalende factor voor een tekort of een overschot. Dit effect wordt versterkt of verzwakt door de evolutie van het areaal. Deze factor zorgt ervoor dat de uiteindelijke productie in een regio onvoorspelbaar is in het begin van het teeltseizoen. Zelfs bij een zeer groot areaal, zoals in 2018 kan een goede prijs gerealiseerd worden op de vrije markt als de oogst door slechte groeiomstandigheden tegenvalt. Maar bij een groot areaal én goede groeiomstandigheden, krijgen we een extreem grote productie en een instorting van de vrije marktprijs, zoals in 2017.

Het is niet te verwachten dat de wisselvalligheid tussen teeltjaren zal verminderen. Er wordt al jaren gewaarschuwd door de klimaatonderzoekers voor wat zich nu in de praktijk aan het voltrekken is: meer en langere droogteperioden, hitte en wateroverlast. Een van de maatregelen om ons hier als sector aan aan te passen is een voldoende groot areaal aan te planten, met voldoende spreiding over een voldoende groot gebied. Op die manier krijgt de aardappelverwerkende industrie een grotere aanvoergarantie. Dit brengt echter een bijkomend risico mee voor de teler. In jaren met gunstige groeiomstandigheden is de productie zodanig hoog dat de waarde van de niet gecontracteerde aardappelen tot zeer ver onder de kostprijs daalt. Hoe groter het aandeel teeltcontracten in de aanvoer, hoe groter dit risico op moeilijk benutbare overschotten.

Het ABS, het FWA (Fédération Wallonne d'Agriculture) en de UNPT (Union Nationale de Producteurs de Pommes de Terre in Frankrijk) hebben zich begin dit jaar geëngageerd om in het Interreg-project GEPOS – project met steun van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling - samen te zoeken naar alternatieve afzetkanalen in het gebied Vlaanderen - Wallonië - Noord-Frankrijk voor extreem grote aardappeloverschotten. Door deze aardappelen op sectorniveau een zinvolle alternatieve bestemming te geven wordt de markt ontlast en behouden de aardappelen die wel binnen de reguliere aardappelverwerking opgenomen worden beter hun waarde.

Het ABS wil hierover in gesprek gaan met telers uit West-Vlaanderen en uit de arrondissementen Oudenaarde en Gent. Hierbij zal uitgelegd worden hoe een dergelijk systeem zou kunnen werken en zullen de telers bevraagd worden onder welke voorwaarden zij geïnteresseerd kunnen zijn om mee te werken. De centrale vraag is: dit jaar weinig aardappelen, volgend seizoen teveel, gaan we er samen iets aan doen? Of laten we het aan de markt over om het probleem op te lossen?

Projectverantwoordelijke bij ABS:

Guy Depraetere, 0475 32 69 36, guy.depraetere@absvzw.be